

THYRAS VOLD

UDGIVET AF SLESVIG-LIGAEN

98. årgang nr. 2

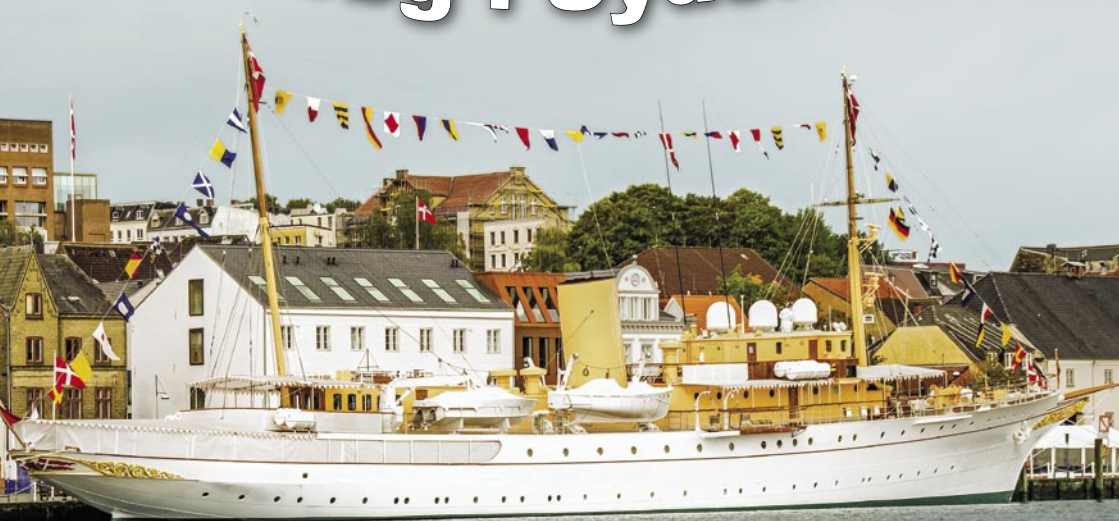
2. halvår 2019

Nummer 913

Dronning Margrethe II

på besøg i Sydslesvig

Læs mere om besøget på side 18 - 21.

Kære medlemmer og læsere af Thyras Vold

Det er blevet efterår, og naturen er klædt i grønne, røde, brune og gyldne farver. En flot årstid, hvor mange træer og buske stadig står med deres bær og frugter og knejser i efterårssolen. Men det er også en årstid, hvor regn og storm krydrer hverdagen.

I Slesvig-Ligaen har vi holdt vores årlige landsmøde på Folkehjem i Aabenraa. Sædvanen tro kan vi alle se tilbage på et godt og konstruktivt landsmøde, selvom jeg godt kunne have ønsket mig et lidt større fremmøde. En god diskussion og konstruktive meningsudvekslinger forekommer altid der, hvor mennesker med hjertet det rette sted mødes. Ved dette års landsmøde fik vi for første gang i mange år besat samtlige bestyrelses- og suppleantposter. Tak til alle de, som meget gerne vil fortsætte arbejdet og velkommen til vores nye repræsentant i bestyrelsen, Gunnar Hattesen. Om et medlem vælges til bestyrelsen eller vælges som suppleant til bestyrelsen, betyder ikke så meget. Alle inviteres til bestyrelsesmøderne, og alle kan byde ind på de mangeartede opgaver, der året igennem skal løses. Et arbejdsår, hvor Slesvig-Ligaen runder 100 år, stiller ekstra mange udfordringer til en bestyrelse, og derfor er det dejligt med en fuldtallig og helstøbt bestyrelse fra dag ét.

Efter folketingsvalget grundlovsdag er det nye Sydslesvigudvalg også kommet på plads. Ligesom vi og de øvrige grænseforeninger har deres opgaver i forhold til mindretallet i Sydslesvig, således har også Sydslesvigudvalget en vigtig funktion i forhold til det danske mindretal i Sydslesvig og Folketinget. Det, at Sydslesvigudvalget skal virke som bindeled mellem mindretallet og Folketinget, sikrer, at alle aktiviteter i mindretallet følges nøje. Det indebærer som altid, at der i de politiske cirkler bliver et højt informationsniveau. Jeg vil på Slesvig-Ligaens vegne ønske Christian Juhl til lykke med udnævnelsen til

formand for udvalget. Med det kendskab jeg har til Christian Juhl, er jeg sikker på, at Sydslesvigudvalget har fået en meget dygtig og engageret formand og tilmed en formand, som har et stort kendskab til forholdene i de danske organisationer i Sydslesvig. I Slesvig-Ligaen ser vi med ro i sinde frem til, at Christian Juhl, som formand for udvalget, får inddraget hele udvalget og mindretallet i de udfordringer og opgaver, der skal findes en løsning på i mindretallets organisationer. Christian formår på sin rolige facon at stille de gode spørgsmål og vil dermed være en effektiv katalysator i det udviklingsarbejde, der skal foregå på tværs af mindretallets søjler. I Slesvig-Ligaen ser vi frem til en konstruktiv dialog til gavn for det danske mindretal i Sydslesvig.

Ud over at Slesvig-Ligaen i 2020 kan fejre sin 100-års fødselsdag, markeres også 100-året for grænsedragningen mellem Danmark og Tyskland. Et spændende og travlt år venter forude med et rigt udvalg af aktiviteter og markeringer såvel syd og nord for grænsen. Med fokus på Sydslesvig vil et arrangement som "Ung Genforening 2020" i uge 20 komme til at fylde i såvel den skrivende og elektroniske presse. Men langt vigtigere er det, som "skrives" i hver eneste elev, når de forlader den kendte base i Sydslesvig for at knytte kontakt til et stykke Danmark. Mødet med det nye og ukendte, hvor eleverne møder ligesindede, der i en uge fortæller om og åbner deres skatkammer, kan ikke undgå at sætte varige spor og minder i hver eneste.

Et projekt vi i Slesvig-Ligaen følger med stor interesse er en "Hal for alle" i Egernførde. På for-

billedlig vis er alle mindretallets søjler involveret i dette halprojekt. I dette hjørne af landsdelen har man nået til den erkendelse, at første skridt frem mod målet er, at alle er med, og der løftes i flok. Jeg er sikker på, at den fælles indsats, det samlede input, de mange kompetencer, den samlede energi og de nødvendige kompromiser, der er sat i spil, sikrer, at organisationer og institutioner i området kommer i mål.

Om lidt offentliggøres den rapport Skoleforeningen har bedt om at få udarbejdet. En uvildig rapport skal afdække muligheder for besparelser, omlægninger og strukturtilpasninger med det formål at få et budget i balance. I skrivende stund kender vi ikke indholdet, selvom enkelte dele er blevet præsenteret i pressen og på Skoleforeningens hjemmeside. Rapporten vil alt andet lige være et skrift udarbejdet ud fra økonomiske modeller og ud fra et princip om lønsomhed. Skal denne rapport omsættes og sikre et fortsat aktivt mindretalsarbejde og en fremadrettet udvikling for alle egne i Sydslesvig, bliver det nødvendigt at oversætte de økonomiske konklusioner. For at dette kan lykkes skal der også her tænkes fæl-

les løsninger og strategier. Som jeg udtalte på Slesvig-Ligaens landsmøde, så er jeg bekymret ud fra det, jeg til dato har set og læst i medierne. Jeg håber, at det bliver muligt at oversætte de økonomisk baserede konklusioner til en struktur, der kommer til at give mindretallet et løft ind i det nye årti.

Slutteligt vil jeg på dette sted lige takke Henning Philip Jensen, advokat og medlem af bestyrelsen for Slesvig-Ligaens Fond, for hans arbejde i bestyrelsen og for Slesvig-Ligaen i almindelighed. Efter et langt arbejdsliv har han valgt at lægge op og dermed også bedt om at blive fritaget for sit hverv i fondsbestyrelsen. Jeg ønsker Henning Philip Jensen en god tid i livets efterår.

Alle medlemmer og læsere af Thyras Vold ønskes et fortsat godt efterår, en dejlig adventstid, en god jul og et godt nyt år.

Horst-Werner J. Knüppel

Ansøgninger om støtte fra Slesvig-Ligaens Fond

Foreninger og institutioner, hjemmehørende i Sydslesvig, kan søge støtte fra Slesvig-Ligaens Fond til kulturelt og humanitært arbejde i Sydslesvig.

Ansøgningsskema kan hentes på vores hjemmeside: www.slesvigligaen.dk. Det udfyldte skema returneres inden 31. august hvert år til foreningens formand.

(Husk at anføre tydelig telefonnummer og e-mail-adresse)

På det første styrelsesmøde efter ovennævnte ansøgningsfrist vil indkomne ansøgninger blive behandlet, og evt. bevilget støtte vil efterfølgende blive udbetalt.

Spørgsmål til medlemskab og adresseændringer bedes rettet til:
Horst-Werner J. Knüppel
Mail: horst.wj.knueppel@gmail.com

AKTUEL KOMMENTAR

af
landdagsmedlem
for SSW
Flemming Meyer

Skal SSW opstille egne kandidater til forbundsdaysvalget?

De færreste husker det.

I valgperioden 1949 – 53 havde SSW en plads i forbundsdagen, dengang i Bonn. Det var Hermann Clausen, der dengang var vores repræsentant i forbundsdagen. Desværre lykkedes det ikke i 53 at genvinde mandatet, og selv efter Bonn og København erklæringerne, hvorefter det danske mindretal blev fritaget for 5% spærregrænsen ved land-

dags- og forbundsdaysvalg, lykkedes det ikke at genvinde et forbundsdaysmandat. Derfor besluttede partiet i 60'erne ikke mere at deltage med egne kandidater til Forbundsdaysvalget "så længe, der ikke er chance for at opnå et mandat". Og det var helt sikkert dengang en rigtig afgørelse, thi en valgkamp koster både penge og ressourcer. Når man reelt set ingen chance har, og en valgkamp hverken tjener en profilering af partiet eller mindretallene, så er det klogt at lade være.

Men situationen forandrede sig med årene, og efter at SSW ved landdagsvalget havde sit dårligste resultat med lige under 20.000 stemmer gik det fremad. I 90'erne opnåede vi så gode resultater, at der igen var en reel chance for at opnå et forbundsdaysmandat. Og dermed var diskussionen i partiet åbnet, thi den tidligere beslutning sagde jo, vi ikke skulle deltage, så længe stemmetallet ikke gav os en realistisk chance. Denne havde vi nu.

Det er næppe en hemmelighed, at jeg altid har

været en tilhænger af, at vi skal deltage i forbundsdaysvalget, og derfor også har været med til at sætte spørgsmålet på dagsordenen. Men det lykkedes ikke at få et flertal i partiet. Efter debatten 2009 var der flere, der var bange for, at disse gentagne diskussioner før hvert forbundsdaysvalg ville spalte partiet, og derfor besluttede et landsmøde samme år, at emnet ikke mere skulle drøftes før enten landsstyrelsen eller to amtsstyrelser ønskede det. Og denne situation er opstået nu. En enig landstyreelse mener, at vi er nødt til at drøfte deltagelsen på ny.

I den sidste tid er der igen flere og flere der spørger, hvorfor de kun kan stemme på SSW til kommunal- og landdagsvalg. I forbindelse med valget til EU-parlamentet var der endnu flere, der var skuffet over ikke at kunne stemme på en SSW-kandidat. Enkelte begyndte så at pege på kandidater fra andre partier og mente, at de så kunne varetage mindretallets interesser lige så godt som SSW. Det er en farlig

udvikling, som vi må forholde os til. Og vi kan ikke diskutere en deltagelse i valget til et EU-parlament uden at diskutere deltagelse i forbundsdagsvalget først. Det er det næste valg. Derfor har landsstyrelsen sat det på dagsordenen, og landsmødet, partiets øverste myndighed, har godkendt en køreplan. Nu skal argumenterne for og imod en deltagelse diskuteres intensivt blandt vores medlemmer, så vi til foråret på et ekstraordinært landsmøde kan træffe en beslutning.

Personligt mener jeg stadigvæk, at vi skal deltage. Da man vedtog Bonn og København erklæringen var man meget opmærksomme på, at forudsætningen for fredelige forhold i grænseegnen var afhængig af, om man kunne integrere mindretallene i grænseregionen uden at de blev assimileret. Det forudsatte deres mulighed for politisk participation, for politisk deltagelse. Derfor befrielsen for 5% spærregrænsen. En klog beslutning, der har virket. En beslutning, der efter min

mening også stiller krav til os. Vi kan ikke kun kræve af andre, vi må også selv bidrage efter bedste evne. Et mandat i forbundsdagen vil i høj grad være til gavn for det danske og det frisiske mindretal. Et tysk forbundsdagsmedlem fra Slesvig Holsten, der gerne vil støtte os, fortalte mig altid, hvor svært han havde det i sin egen fraktion. Gang på gang måtte han fortælle sine kollegaer fra de andre forbundsdagslande, at der er mindretal til i Slesvig Holsten, og hvad det er for størrelser. Medlemmer fra Bayern ville hellere give tilskud til renoveringen af et slot i Bayern end til et mindretal, hvis eksistens var dem ukendt. Alene eksistensen af et SSW forbundsdagsmedlem ville efter hans udsagn bevirke, at alle forbundsdagsmedlemmer vidste, at der var mindretal til. Og dermed ville eksistensen også være med til at synliggøre, at fornuftig og god mindretalspolitik i virkeligheden er fredspolitik. Jeg mener, vi skylder dem, der så fremadsynet udarbejdede og kæmpede

for Bonn og Københavner erklæringen, at vi så også fylder dem med liv, der hvor vi kan.

Jeg ved godt, at mæthed gør træg. Man skal dog ikke tage fejl. Selv om vi har opnået meget i grænseregionen, så kan isen til tider være meget tynd. Tænk på skolesagen 2010. Og derfor vil et forbundsdagsmandat altid være til gavn. Og da et forbundsdagsmedlem får midler til at ansætte flere medarbejdere, har vi en mulighed for at tilbyde unge mennesker i mindretallet nogle spændende arbejdspladser, hvor de kan dygtiggøre sig til kommende udfordringer.

Jeg glæder mig til de kommende diskussioner i forbindelse med deltagelsen i forbundsdagsvalget. Der er selvfølgelig også argumenter, der taler imod en deltagelse. I må have forståelse for, at jeg ikke fremfører dem. Jeg ville næppe være objektiv og så er det bedre at lade være.

Flemming Meyer

LEDER

ved Ami Jessen

Knofedt, viljestyrke og gåpåmod Tillykke til Flensborg Avis

Der skal lyde et stort og hjerteligt tillykke til Flensborg Avis.

Tak for 150 fantastiske år, hvor avisen har været vores hjemstavns daglige følgesvend både til hverdag og til fest, både i modgang- og i medgangstider.

Det er flot klaret, og det har avisen kun kunnet gøre med knofedt, viljestyrke, gåpåmod og en ildsjæleånd og naturligvis med både ideel og økonomisk støtte fra Danmark.

Avisen som daglig ledsager

I min familie, både i mit barndomshjem og nu i min egen families hjem har avisen været og er stadig min daglige ledsager. Den har været til stor glæde den største tid, men af og til også til lidt irritation, men sådan skal det naturligvis også være. Vi kan ikke altid være lige enige allesammen.

Jeg husker min barndom, der var præget af min fars, redaktør Christian Ingwersens (1908-1993), arbejde som journalist på Flensborg Avis, et sted, hvor han havde sit virke i godt 40 år.

Via mine forældres samtaler med hinanden i hjemmet på Havnevej 18 i Flensborg og senere i rækkehuset på Gammel Husumvej 172 i Spor-skifte fik vi børn meget med af det, der skete rundt omkring i Sydslesvig, men som børn altid har det, når det gælder deres forældre, så var vi

loyale overfor dem. Der kom intet ud om det, der blev samtalt om i vores hjem. Vi vidste godt, hvad vi måtte fortælle, og hvad vi ikke måtte.

Lune redaktører og medarbejdere

Vi var sammen med min far til utallige skole-indvielser i 50'erne, min mor, overlærer Kathrine Ingwersen, min bror Jens-Christian og jeg. Som børn og unge lærte vi chefredaktørerne L.P. Christensen, Jacob Kronika og Karl Otto Meyer at kende. Vi snakkede familiært med dem og med redaktørerne Erik Vestergaard, Karl V. Grage, Rudolf Mach og Carl Hagens, Walter Lange og Karl Christiansen, med chefsekretær Else Prahl og flere, og vi skæmte med billedarkivar Gudrun Bade, når vi pjattede og spøgefuldt spurgte hende, om hun kom ud af »Badeværelset«, fordi hun så så ren ud. Når L.P. Christensen så mig, tog han mig, dengang seks år gammel, til min store misfornøjelse altid med to fingre omkring hagen og sagde: »Nå, Bubi, hvordan går det?« Jeg ville ikke kaldes Bubi, men jeg var ret kortklippet, så det har nok inspireret ham til at sige det. Jeg tror, at han nød at se min ret irriterede og forfjam-skede ansigtsmimik, når han gjorde det.

Da min bror blev far, var der nogle spøgefugle på avisen, der satte et skilt på døren til min fars kontor, hvorpå der stod: »Stille, Opa sover«. Der var for os besøgende at fornemme en dejlig, afslappet tone på avisen, selvom de få journalister, der var ansat, havde lynende travlt. Som børn nød vi at få lov til at komme med ned i trykkeriet og se på den ældgamle rotationspresses slidte valsetromler. Der fik vi altid en god snak med trykkeriets flinke og dygtige medarbejdere. At komme på avisen en meget tidlig mandag morgen for at få lov til at klippe dagens nyheder af den tikkende fjernskriverens meget lange papirrulle med min fars store papirsaks, var en ganske speciel oplevelse, og vi måbede over, at det kunne lade sig gøre at få nyheder tilsendt på denne måde. Ofte fik vi en hyggelig snak med husmester Hansen eller med hans datter Christel, som vi mødte ved avisens indgang. Vi købte blade hos bladcentralen Otto Nielsen lige ved siden af Flensborg Avis på Nørretorv, og vi steg på sporvognen ved Nørretorv, når vi skulle til Nystaden eller til Søndertorv. Vi lærte unge journalister og journalistelever at kende, af hvilke nogle senere gjorde karriere andre steder, Siegfried Matlok, Anne-Mette Skipper, Jens Høyer,

Gunnar Winckelmann, Bernd Engelbrecht, Mads Bruhn og mange flere. Fru Winckelmann læste korrektur med stor energi, og redaktionssekretær Ejnar Ramsing Lorenz gjorde udover sit redaktionsarbejde også meget ud af avisens design. Jo, der var en familiær tone på avisen, en tone, vi stadig føler, der er på avisen i dag.

Redaktionsmøder

Der blev diskuteret nationale emner på redaktionsmøderne, kunne man høre gennem døren, og avisens kontorer lugtede stærkt af tobaksrøg, hvor en meget stor del kom fra min fars evigt ulmende pibe, der blev fyldt med tobak fra dyre, mørke Brasil-cigarer, som han bare knækkede af cigaren stykke for stykke og stoppede i piben til min mors lettere irritation. Tobakken dryssede nemlig altid ned på gulvet, men værst var det, syntes hun, at jakkelommen altid var fyldt med tobaksrester.

Udflugtsture i avisens ærinde

Når der var fridage, gik hele familiens udflugtsture for det meste hen til et sted, vi lige skulle se på, både, fordi vi børn skulle lære noget om Sydslesvig eller Nordslesvig, men også, fordi min far skulle lave en research vedrørende en hjemstavnsartikel til avisen. Billederne til artiklerne tog han altid selv med sit eget KODAK-kamera. Der var ture til Dannevirke, til museet på Gottorp Slot, til Garding, til Tating, til Skamlingsbanken, til Før, til Ejdersted og til utallige flere steder.

Jeg kan næsten ikke huske en eneste lørdag eftermiddag efter skoletid og søndag, hvor vi ikke var ude for at se på noget enten i vores egen gamle DKW eller i Flensborg Avis' lidt trange Folkevogn. Og hele familien var med.

Min far skrev nemlig mange fredagsartikler, og han blev efterhånden avisens specialist hvad angår Sydslesvig og Sønderjylland både historisk og aktuelt. Han skrev blandt mange andre artikler om Martje Flor fra Ejdersted, om stedet Kreuz i Tarup, om Ejderdæmningen, om Program Nord, om Røverhulen ved Isted.

Flensborg Avis' nationale ånd og holdning

Der var en ganske speciel national ånd over avisen, og mine egne forældre var særdeles nationalt danske. Jeg havde altid indtryk af, at avisens medarbejdere brændte for den danske sag, og sagen var absolut håbet om en genforening en skønne dag. Denne ånd har naturligvis også

præget mig.

Alle avisens tidligere medarbejdere, de, der var i min fars alder, er nu gået bort, men jeg er dem alle dybt taknemmelig for, hvad de har givet mig og mine samtidige, nemlig informationer og holdninger, der binder i ansvarsbevidst research og ansvarsbevidst formidling. Tak til dem alle, både dem, der er blevet husket og til dem, der ikke er blevet husket og nævnt her og i avisens egen historiefortælling. De har alle været med til at bære avisen videre til den, den er i dag. Denne tak gælder alle, både dem, der stod forrest og dem, der var med på sidelinjen, alle, også dem, der stod for trykningen, for vedligeholdelsen og rengøringen af bygningen. Tak til avisens mange samarbejdspartnere! Alle var nødvendige for at holde skuden i gang.

Forpligtelsen skal komme indefra

Der var en ånd af forpligtelse overfor hjemstavnen, der blev prædikeret igen og igen, både i skolen og i hjemmet. For mange blev det simpelthen for meget, og når jeg tænker tilbage på den tid, var det nok også for store krav, man stillede til os unge. Forpligtelsen skal komme indefra, styret af kærlighed til hjemstavnen, og sådan må det være. Det må være kærligheden til det danske liv i Sydslesvig, kærligheden til Danmark, der forpligter det enkelte menneske til at holde det danske mindretal i live som en levende del af hele befolkningen, og denne forpligtelse kan naturligvis kun komme indefra hos hver enkelt.

Tak til alle

Tak til alle Flensborg Avis' nuværende medarbejdere, fordi de fortsat formår at fortsætte den ovennævnte sobre og ansvarsbevidste tradition med forpligtelse for Sydslesvig. Tak til nuværende chefredaktør Jørgen Møllekær, fordi han fortsætter denne sobre ånd!

Jeg vil mindes alle min fars samtidige medarbejdere på avisen med ære, respekt og taknemmelighed og håber, at Flensborg Avis vil blive ved med at være det danske mindretals elskede egen avis i mange, mange år fremover – til fortsat gavn for Sydslesvig.

Anne-Margrete Jessen

Referat af Slesvig-Ligaens landsmøde 5. oktober 2019 på Folkehjem i Aabenraa

1. Valg af dirigent

Anne - Margrete Jessen (Ami) valgt

2. Valg af protokolfører og 2 stemmetællere

Protokolfører: Hans Jørgen L. Larsen

Stemmetællere: Willi Hansen og Leif Volck Madsen

3. Formandens beretning, vedlagt.

Taget til efterretning. Foreningen har 225 medlemmer.

Ami: Glad for at høre formandens bekymring hvad angår udviklingen inden for det danske skolevæsen i Sydslesvig.

Opfordrer foreningen til at være mere synlig i Sydslesvig - f. eks. kunne man have deltaget i SSW's og SSF's landsmøder (Grænseforeningen deltog), selvom man ikke var blevet inviteret.

4. Fremlæggelse af foreningens regnskab til godkendelse (bilag 1), samt fremlæggelse af fondens regnskab (bilag 2). Bilagene er trykt i Thyra's Vold nr. 912

Foreningens regnskab viser et underskud på 53.018 kr, bestyrelsen ser fremdeles på besparelsesmuligheder. For at dække underskuddet er der solgt værdipapirer.

Regnskab godkendt.

Fondens regnskab: Afkastet er på 141.198 kr - lavere end forventet som følge af det lave renteniveau. Årets resultat: 125.160 kr, samlet formue: 4.099.232 kr

Fondens regnskab godkendt.

5. Fremlæggelse af det kommende års driftsbudget til godkendelse.

Budgettet regner med at balancere med 208.000 kr.

Kontingentet foreslås uændret for 2020

Godkendt.

6. Valg af bestyrelsesmedlemmer

- på valg er Anne-Marie Thorup og Jens Hønholt.

Forslag til de to bestyrelsesposter: Jens Hønholt, Anne-Marie Thorup og Gunnar Hattesen.

Jens Hønholt og Gunnar Hattesen énstemmigt valgt.

7. a) Valg af 2 suppleanter

- på valg er Kerstin Pauls.

Forslag til de to suppleantposter: Kerstin Pauls og Anne-Marie Thorup

Til suppleanter valgtes énstemmigt: Kerstin Pauls og Anne-Marie Thorup.

7. b) Valg af statsautoriseret/registreret revisor.

Bestyrelsen foreslår genvalg af SY: Ernst & Young P/S, Nørre Havngade 43, 6400 Sønderborg.

Til revisor valgtes: SY: Ernst & Young P/S, Nørre Havngade 43, 6400 Sønderborg.

8. Behandling af indkomne forslag.

Intet

9. Eventuelt - herunder uddeling af Slesvig-Ligaens legat

Uddelingen udsattes da legatmodtageren er bortrejst.

Ami: spurgte om Thyra's Vold var tilfredsstillende. Horst: Har modtaget ros af bladet fra medlemmer.

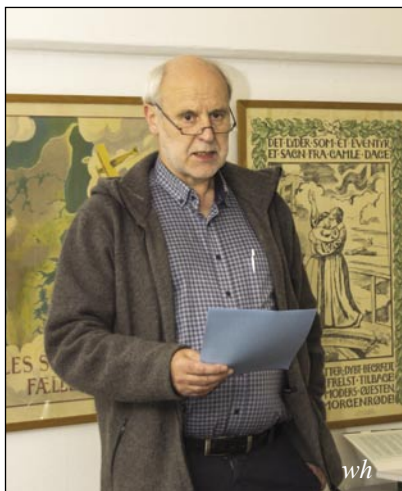
Ami efterlyste svar på spørgsmålet om, hvad der bør være bladets linje. Redaktionen vil gerne mødes med bestyrelsen til en samtale om bladet og dets linje. Bestyrelsen er positivt indstillet over for det forslag.

Ami: Skal Thyra's Vold kun komme en gang om året? Horst: Bør overvejes; fordele og ulemper ved en sådan ændring vil blive sat på dagsordenen til næste bestyrelsesmøde.

Dirigenten afsluttede landsmødet med en tak for god ro og orden.

Slesvig-Ligaens landsmøde 2019

formandens beretning

*Horst-Werner Knüppel
formand*

Velkommen til landsmøde 2019, året før Slesvig-Ligaen runder de 100 år.

Helt nøjagtigt blev Slesvig-Ligaen stiftet den 26. januar 1920, så vi er rigtig tæt på den runde fødselsdag.

Som meddelt tidligere vil vi fejre den runde dag i efteråret 2020, og vi håber, at rigtig mange vil deltage i jubilæumsarrangementet, som finder sted i København.

Dette landsmøde afholdes netop, som efterårsferien er begyndt i Sydslesvig. Flere medlemmer og gæster fra Sydslesvig har meldt forfald på grund af ferien og aktiviteter, der traditionelt placeres i dette tidsrum. Beklageligt; men det var i år desværre ikke muligt at tage hensyn til feriekalenderen.

Ofte slutter beretningerne med en tak. I år vil jeg starte med det lille ord på tre bogstaver.

Jeg vil gerne takke dig, Anne-Marie, for din indsats som formand for Slesvig-Ligaen. Du fik ikke tid til at forberede dig på opgaven, men blev kastet hovedkulds ud i det.

Fra det ene øjeblik til det andet blev det din lod at repræsentere Slesvig-Ligaen udadtil og holde tøjlerne på de indre linjer.

Tak for din indsats for Slesvig-Ligaen og tak for samarbejdet og den tillid, du altid har vist mig i dine formands år.

Når vi kigger på mængden af indkomne ansøgninger om støtte til projekter, den enkelte institution eller forening ikke selv kan løfte, blev 2018 ingen undtagelse. Behovet var i det forgangne år igen væsentligt større end det afkast, vi kunne generere af fondens værdipapirdepot. Således blev der imødekommet ansøgninger på i alt 134.000 kr. Der var ansøgt om i alt 335.725 kr. – med andre ord kunne Slesvig-Ligaen imødekomme omkring 40 % af de ønskede beløb.

Kigger jeg frem til 2019, kan det ikke offentliggøres, hvilke

institutioner og foreninger eller organisationer der kan skrue op for glædesbarometret. Kan jeg ikke sige noget om beløbsmodtagerne, kan jeg allerede nu afsløre, at der i dette kalenderår er indkommet endnu flere ansøgninger end tidligere. Det seneste års udmeldinger fra mindretalsorganisationerne om budgetter, der reduceres, afspejler sig tydeligt i et øget antal ønsker om støtte fra Slesvig-Ligaen. I forhold til 2018 har vi modtaget ansøgninger, hvor beløbet samlet er godt 31% større end i 2018. Uden at foregribe behandlingen af de modtagne ansøgninger kan jeg se, at det bliver svært at nå op på sidste års tildelingsprocent. Med de meldinger, vi har lyttet os til og læst om i Flensborg Avis, vil behovet for tilskud til projekter stige de kommende år.

Først i september måned var Sydslesvig klædt i rødt og hvidt. Ikke i nyere tid har fokus været rettet så éntydigt på én person. Anledningen var selvfølgelig dronning Margrethes besøg i Sydslesvig, hvor det danske mindretal, friserne samt flertalsbefolkningen fik lejlighed til at præsentere deres mangfoldighed. Trods et meget kompakt program fik dronningen lejlighed til at møde alle aldersgrupper, og hvad der er mindst lige så vigtigt, at tale med dem. Et af

de udtryk, som vil blive husket en stund, er den forbundethed, eleven fra Duborg Skolen har til Danmark. Som hun så smukt udtrykker det: Danmark mit "hjertehjem".

Selvom fokus var rettet på mindretallet i Sydslesvig, blev organisationer, der arbejder til gavn for det danske mindretal i Danmark, ikke glemt. Således havde min hustru og jeg den glæde at blive inviteret til gallamiddag på A.P. Møller Skolen. Vi var deltagere i en højtidelig, hyggelig og munter aften i dronningens selskab. Ofte har jeg i mine år i Tønning skullet beskrive, hvad jeg forstår ved dansk hygge. Hvis jeg kunne have inviteret de folk til ovennævnte gallamiddag, havde de selv haft svar på dette spørgsmål! En stor tak til dem, som huskede Slesvig-Ligaen. Jeg tager invitationen som en anerkendelse af den indsats, vi yder i og for mindretallet i Sydslesvig. Ligeledes er Slesvig-Ligaen en af de organisationer, som knytter Danmark tættere til Sydslesvig.

Flensborg Avis kunne den 1. oktober 2019 fejre sin 150 års dag. I den anledning blev jeg ringet op for en kommentar. Slesvig-Ligaens hilsen til jubilæet kan læses i jubilæumsudgaven tirsdag, den 1. oktober. For Slesvig-Ligaen er Flensborg Avis en nødvendig informationskilde i vores arbejde. Flensborg Avis bygger bro mellem Danmark og Sydslesvig og skal som medie

skabe en fri og åben debat om alle forhold i mindretallet. Avisen skal være kritisk, men ikke usaglig og dække samt afdække forhold, der er til diskussion. Vores ønske, som vi deler med flere andre i Sydslesvig, er, at Flensborg Avis i fremtiden formår at komme ud i alle hjørner af landsdelen. I en tid, hvor lokalsamfundet og nærmiljøet får en mere betydende plads, er det vigtigt, at også medierne når ud til disse områder. Jeg håber, at avisen med udgangspunkt i de første 150 år må få et godt afsæt til de næste 150 år. Flensborg Avis ved, at det er nødvendigt at nytænke nyhedsformidlingen. I denne proces ønsker Slesvig-Ligaen avisen held og lykke.

I det seneste år har der i alle hjørner af Sydslesvig og i alle organisationer kørt en strukturdebat. Debatten tog fart i Skoleforeningen, og det var underskuddet på driften, der fik direktionen til at udarbejde et strukturkompendie. I den udarbejdede plan blev der blandt andet peget på at lukke et antal skoler. Dette udkast var at sammenligne med at kaste benzin på et bål. Fra en saglig debat og drøftelse om en fremtidig struktur i mindretallet blev der nu skudt med skarp i alle retninger. Skoleforeningens udkast var udelukkende baseret på en økonomisk tænkning og tog dermed overhovedet ikke hensyn til øvrige mindretalsforhold. Historien har vist os, at der hvor skolerne lukkes, får

det indflydelse på det øvrige mindretalsarbejde. Flere steder er der med skolens lukning også slukket for såvel det kulturelle og det politiske arbejde. Jeg er oprigtigt bekymret for den udvikling, der tegner sig. Den seneste struktur- og besparelsesplan, hvor der blev løftet en lille flig forleden dag, er endnu engang helt og holdent udarbejdet ud fra en økonomisk tænkning og ud fra en økonomisk præmis. Fokus er i øjeblikket på Skoleforeningen; men burde i mine øjne være på hele mindretallet og dens organisationer.

Midt i denne strukturdebat har sprogdebatten fået en genfødsel. Der blev stillet det spørgsmål, om de forældre, som ikke har tilstrækkelige danskkundskaber, kan have deres børn i daginstitutionerne og i de danske skoler. Formanden for Skoleforeningen forklarede, at der ikke kan udøves sindelagskontrol, og derfor kan det ikke afgøres, om familierne er "ægte" danske, eller det danske bliver valgt ud fra pædagogikken, økonomien eller noget helt tredje. I hele denne diskussion er barnet og barnets trivsel og læring et underordnet emne. Når forældrene vælger en dansk institution og en dansk skole for deres barn, er det ikke et valg, der foretages med en terning ved middagsbordet. Det er overvejelser, der sker over tid og i dialog med institutions- og skoleledere. I første omgang er det barnet, der møder det dan-

Landsmødet - formandens beretning - 3

ske sprog, og sprogindlæringen bør netop her være i centrum. Børnene møder det danske sprog ret massivt, og der går som regel ikke ret mange måneder, inden de forstår alle beskeder. Forældrene får sproget i dryp, og selvom de deltager i et danskursus over en weekend eller en aften ugentligt i vinterhalvåret, bliver de ikke danske mestre af disse forløb. I det daglige færdes familien i en tysk kontekst, og jo længere vi kommer væk fra Flensborg, jo mindre sandsynligt er det, at der findes danske "lommer", hvor det danske sprog kan anvendes dagligt. Sydslesvig er på godt og ondt et område, hvor tysk, dansk, plattysk og frisisk sprog anvendes i flæng. Når det er sagt, skal vi selvfølgelig sikre og understøtte, at det danske sprog får en fremtrædende plads, hvor det er muligt.

Som nævnt i indledningen, så vil Slesvig-Ligaen i 2020 fejre

sit 100-års jubilæum. Fejringen vil finde sted i København, hvor Slesvig-Ligaen den 26. januar 1920 blev stiftet. Vi lægger festlighederne til efterårsmåned og ville helst have fejret denne mærkedag i de lokaler, hvor ligaen blev stiftet. Dette kan desværre ikke lade sig gøre, og vores første alternativ blev forleden også skudt ned. Vi arbejder dog på en god erstatning – en ting kan jeg sige med sikkerhed: vi holder vores 100-års fødselsdag.

Et lille kig ind i medlemskartoteket fortæller, at Slesvig-Ligaen har en meget trofast medlemsskare. Selvfølgelig kunne vi ønske os mange flere medlemmer, der med et medlemskab støtter op om vores indsats i og for mindretallet. Når vi modtager en udmeldelse, skyldes det som regel, at et medlem er afgået ved døden. Øvrige udmeldelser hører til sjældenheder. Vi har i det sene-

ste år også kunnet glæde os over en halv snes nye medlemmer. Der er en ligelig fordeling af disse på Danmark og Sydslesvig. Det aktuelle medlemstal er i alt: 225 - Fordelt på Danmark: 92 og Sydslesvig: 133

Sluttelig vil jeg takke bestyrelsen for et godt samarbejde. I det daglige er det mailplatformen, postvejen eller telefonen, der er de væsentligste kommunikationsveje. Det er nok mest Jens Hønholt, der i det daglige bliver forstyrret. Ser jeg bagud, må jeg konstatere, at jeg er rigtig god til at ramme tidspunkter, hvor Jens og ægtefællen er ude at handle eller er på tur. Jeg håber, at der bæres over, når det sker fremadrettet.

Med ønsket om et fortsat godt samarbejde og et godt jubilæumsår vil jeg give ordet tilbage til dirigenten.

Horst-Werner Knüppel

TILLIDSPOSTER I SLESVIG-LIGAEN 2019-20

SLESVIG-LIGAENS BESTYRELSE

Horst-Werner J. Knüppel	formand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Gunnar Hattesen	næstformand	gunnar_hattesen@live.dk
Jens Hønholt	kasserer	ajhoenholt@gmail.com
Hans Jørgen Lych Larsen	sekretær	lychlarsen@hotmail.com
Anne Oesterle	bestyrelsesmedlem	tlf.: 0049-43466406
Kerstin Pauls	suppleant	paulskerstin@web.de
Anne-Marie Thorup	suppleant	mariethorup@hotmail.com

BESTYRELSEN FOR SLESVIG-LIGAENS FOND

Horst-Werner Knüppel	formand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Gunnar Hattesen	næstformand	gunnar_hattesen@live.dk
Jens Hønholt	kasserer	ajhoenholt@gmail.com

THYRAS VOLD - REDAKTION

Anne-Margrete Jessen	ansvarshavende redaktør	amjess@aol.com
Horst-Werner Knüppel	formand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Anne Oesterle	bestyrelsesmedlem	tlf.: 0049-43466406
Gunnar Hattesen	næstformand	gunnar_hattesen@live.dk

SLESVIG-LIGAENS HJEMMESIDE

Wolfgang Bradtke	webmaster	wolbra@dkd-web.de
------------------	-----------	-------------------

Ny næstformand er fra Sønderjylland

Slesvig-Ligaen har fået ny næstformand.

På landsmødet på Folkehjem i Aabenraa blev den 61-årige redaktør

Gunnar Hattesen, Gråsten, valgt til bestyrelse.

På et efterfølgende bestyrelsesmøde blev han valgt til næstformand.

Han er født og opvokset på en slægtsgård i Ellum ved Løgumkloster. Allerede fra barns ben kørte han med sine forældre på søndagstur ud i det

blå. Ofte gik turen til Sydslesvig, så han blev tidligt bekendt med Flensborg, Slesvig, Husum og Tønning, de danske årsmøder og de historiske steder syd for grænsen.

Han er uddannet journalist, og var i fem år ansat som redaktør på Flensborg Avis.

I dag er han indehaver af Gråsten Avis, som har 30.000 ugentlige læsere. Han arrangerer læserture til Sydslesvig, og har årligt over 20 busture til Sydslesvig for at besøge Dannevirke, Hedeby, Slesvig, Frederiksstad, Førh og Kappel.

Desuden er han redaktør af det sønderjyske satirehæfte æ Rummelpot, der har været leverandør af sønderjysk humor siden 1946.

I Slesvig-Ligaen vil han gerne gøre en indsats for at bevare, styrke og udbrede kendskabet til det danske mindretal i Sydslesvig.

„Jeg vil gerne give Slesvig-Ligaen, der fylder 100 år i 2020 ny kraft“, siger Gunnar Hattesen.

Redaktionen

Slesvig-Ligaen fylder 100 år

Slesvig-Ligaen blev stiftet 26. januar 1920.

**Vort 100-års jubilæum fejrer vi
søndag, den 26. januar 2020 kl. 14.00
på Folkehjem, Haderslevvej 7, 6200 Aabenraa.**

Program

Kl. 14.00 Velkomst ved formand for Slesvig-Ligaen, Horst-Werner Knüppel

**Kl. 14.10 Foredrag ved afdelingschef i Museum Sønderjylland
Axel Johnsen: "Dannevirkemænd og Ejderstedfolk"**

Kl. 15.00 Sønderjysk kaffebord. Slesvig-Ligaen er vært.

Kl. 15.30 Musikalsk underholdning i Genforeningens tegn.

Kl. 16.15 Afslutning

Tilmelding til Horst-Werner Knüppel tlf. 20151687 eller horst.wj.knueppel@gmail.com
senest 20. januar 2020.

Uddeling af støtte fra Slesvig-Ligaens Fond.

På bestyrelsesmødet i oktober blev de indkomne ansøgninger om støtte behandlet, og det blev besluttet at yde støtte til nedennævnte projekter i Sydslesvig.

Uddelingen fandt sted på Skt. Knudsborg i Flensborg den 06. november 2019.

En hal for alle i Egernførde

De danske institutioner og foreninger i Egernførde arbejder ihærdigt med et projekt om en hal, som kan bruges af dem alle i fællesskab.

Til hjælp for dette projekt blev der givet et tilskud på

40.000 kr.

SSF- Skovby

Som hjælp til indretning af et nyt køkken blev der givet et tilskud på

20.000kr.

Slesvig

Børne- og Ungdomshus

Til hjælp til indretning af et læringsrum ydes der et tilskud på

25.000 kr.

Harreslevløkke Daginstitution

Som hjælp til legeredskab blev der givet

10.000 kr.

MBU-menighed

Flensborg / Sporskifte

Til indkøb af musikudstyr blev der givet et tilskud på

8.000 kr.

SSF- Mårkær

Til anskaffelse af 4 borde og 24 stole blev der givet et tilskud på

25.000 kr.

Skt. Knudsgildet

Til hjælp til udgivelsen af et jubilæumsskrift i anledning af Skt. Knudsgildets 850 år jubilæum blev der givet et tilskud på

20.000 kr.

Garding Børnehave

Som hjælp til legeredskaber blev der givet

25.000 kr.

Fra uddelingen af støtte på Skt. Knudsborg

Det Humanitære Udvalg

Udvalget vil i lighed med tidligere år blive betænkt med et støttebeløb på **15.000 kr.** til deres arbejde.

Som i tidligere år vil overrækkelsen finde sted på Det Humanitære Udvalgs adventsmøde/julefest.

Slesvig-Ligaens Legat 2019

På mødet blev også uddelt dette års legat på 10.000 kr. til

**Niels-Jørgen Hansen
Risby.**

Læs mere på næste side.

Hæderspris til fhv. skoleinspektør Niels-Jørgen Hansen

På Slesvig-Ligaens legatuddelingsarrangement på Sankt Knudsborg i Flensborg den 4. november 2019 gik Slesvig-Ligaens hæderspris til fhv. skoleinspektør Niels-Jørgen Hansen, Risby, der lige er gået på pension efter i 37 år ved Risby Danske Skole – de sidste 24 år som skolens leder.

Det har været 37 meget engagerede år for Niels-Jørgen, der kom til Sydslesvig lige fra lærerseminariet i 1982. Han gik straks i gang med sit virke på skolen i Risby, som Slesvig-Ligaen oprettede i 1954 med daværende formand Peter Kragelund som ihærdig igangsætter og tovholder.

Lige fra starten af har Niels-Jørgen sat sit præg både på skolen og på det folkelige arbejde i og omkring skolen. Via sin store faglige dygtighed og sin venlige og imødekomende væremåde lykkedes det for Niels-Jørgen at skabe et tillidsfuldt og gavnligt samarbejde mellem skolen, forældrene og hele det danske stedlige foreningsliv, og de sidstnævnte er der mange af. Her må nævnes Risby UF, SSF og SSW, Voksenundervisningen, menigheden og meget mere.

Niels-Jørgen og hans hustru har været og er stadig de centrale skikkelser for det danske arbejde i Risby. De var og er stadig kontaktpersoner for kære besøg nordfra. Her kan nævnes Grænseforeningen,

Slesvig-Ligaen, FDF- og spejdergrupper. Men også sportsgrupper fra Danmark har skolen huset og huser stadig. Hver gang har Niels-Jørgen været involveret på afgørende vis.

Men det er ikke kun i Risby, at Niels-Jørgen har markeret og stadig markerer sig. Det er på hele halvøen Svansen og i hele Rendsborg-Egernførde Amt, at Niels-Jørgen har og stadig gør sig afgørende gældende både i SSF- og i anden regi. Altid i det danske mindretals tjeneste! Således er Niels-Jørgen stadig både formand for SSF Svansø Distrikt og amtsformand for SSF Rendsborg-Egernførde Amt.

Niels-Jørgen er en ihærdig og målrettet stille slider for det danske mindretal på Svansen og i Rendsborg-Egernførde Amt, og denne indsats er aldeles storartet. Lige nu er han yderligere bisidder i den nystartede forening – En hal for alle - der vil oprette en hal for alle i det danske mindretal i Egernførde.

Denne forening blev ligeledes tilgodeset med et legat på 40.000 kr., der blev modtaget af foreningens engagerede formand, landdagsmedlem Jette Waldinger-Thiering.

Der skal lyde en stor og hjertelig tak til Niels-Jørgen Hansen for 37 års ihærdig og uafbrudt indsats for det danske mindretal både på Svansen og i Rendsborg-Egernførde Amt.

Vi håber, at du holder ved i mange år endnu, kære Niels-Jørgen.

Red.

Slien har brug for hjælp

Arnæs

wh

Over 40 km bugter Slien sig fra Østersøen til Slesvig. Denne smukke egn med sine sejlbåde og rapsmarkerne langs det bakkede landsskab omkring Slien er meget kendt i Tyskland, bl.a. via en TV-serie “Der Landarzt”. Det er en perle i regionen. Den markedsføres i turistbranchen som “Ostseefjord”, vel og mærke fjord, ikke “Förde”.

Men Slien er langt mere end “Ostseefjord”. Slien er en vigtig del af Slesvig Holstens historie, og dermed af grænselandets historie. Den er af kulturhistorisk betydning for hele landet. Tænk bare på det historiske sildehegn i Kappel, der stammer fra 1500-tallet og er den sidste af slagsen overhovedet. Eller Arnis, landets mindste købstad, engang en af Danmarks vigtigste havnebyer. Eller Hedeby, der sammen med Danevirke er erklæret til UNESCO-verdensarv. Dette er bare få af de mange kulturhistoriske seværdigheder langs Slien, langt flere kunne nævnes.

Ved siden af sin kulturhistoriske betydning har Slien også en stor betydning for naturen. Store dele af Slien er erklæret som naturbe-

skyttelsesområde, hvor der både er Natura 2000 områder, FFH-områder og EU-fuglebeskyttelsesområder. Dette understreger Sliens naturfaglige betydning for hele egnen.

Desværre ser det dog ikke godt ud, når vi kigger på Sliens økologiske tilstand. Tværtimod, det ser rigtig skidt ud. Vi har i den sidste tid beskæftiget os meget med den aktuelle forurening gennem plastikaffald og på det seneste også med forureningen på grund af et tidligere tjæreværk i bunden af Slien, lige overfor Gottorp Slot. Men den almene tilstand ville man ikke gerne snakke om, selv om vi, SSW, har påtalt problemet gennem mange år. Derfor har vi nu krævet en udførlig beretning i Landdagen. Den er blevet forelagt og den bekræfter, at Slien er i en elendig økologisk forfatning. Det gælder både for den indre, den mellemste og ydre del. Der er en alt for høj koncentration af næringsstoffer, som nitrat, fosfor m.m. Det fører til en blomstring af alger om foråret, som så igen er skyld i iltsvind. Der skal handling til, hvis Slien skal reddes, den kan ikke mere rense sig selv.

Vi er nødt til at stoppe yderligere indledning af næringsstoffer. Her kommer den største del i dag fra landbruget. At stoppe den, er en svær proces, og den kommer til at koste penge. En holdningsændring alene klarer ikke problemet. Landmændene har brug for udligning, hvis de skal omlægge produktionen til noget, der bruger mindre gødning. Uden er deres eksistens i fare. Og det kan vi næppe være tjent med.

Men et stop af yderligere indledning af næringsstoffer vil ikke være nok. Der er efterhånden opbygget et tykt lag slam på bunden af Slien.

Af dette lag frisættes der med tiden større mængder fosfor, så derfor er man mange steder nødt til at fjerne laget. Dette kan gøres på forskellige måder, dog lige meget hvilken måde man beslutter sig til, ingen af dem fås gratis. Så hvis Slien skal reddes og føres tilbage til en økologisk forsvarlig tilstand og skal overholde EU's vandrammedirektiv, så skal der investeres penge.

Af den grund har SSW allerede sidste år under budgetforhandlingerne krævet fem millioner Euro årligt de næste par år til redning af Slien. Det beløb, som de eksperter, vi har kontakt til, mener er nødvendig, hvis man

virkelig vil føre Slien tilbage i en tilstand, der svarer til EU's vandrammedirektiv.

Det blev sidste år afvist, men vi fortsætter og mærker, at vi bevirker noget. Flere og flere er efterhånden opmærksomme på problemet. Og da Slien i høj grad er en del af Danmarks historie, er det en selvfølge, at SSW fortsætter med at arbejde for, at Slien igen bliver et rent vandløb.

Jo, vi gør en forskel.

Flemming Meyer
landdagsmedlem for SSW

DRONNING MARGRETHE PÅ BESØG I SYDSLESVIG

Det var et omfattende og afvekslende program, som Dronningen gennemførte, da hun 3. - 6. september besøgte Slesvig-Holsten og det danske mindretal i Sydslesvig.

Et særdeles omfattende program

Hendes majestæt nåede på de fire dage gennem et særdeles omfattende program, hvor hun mødte alle generationer i mindretallet. Skoler, alderdomshjem og universitet, og også officielle personligheder som landets præsident og regeringschef var inddraget i programmet. Også erhvervslivet fik besøg af dronningen.

Geografisk nåede dronningen, som det fremgår af kortet på side 16-17 vidt, og det vil ikke være muligt her i bladet at omtale alle disse møder, men vi kan anbefale at læse beretningerne i Flensborg Avis. På avisens hjemmeside kan man finde aviserne fra disse dage som e-bøger. Vi vil dog bringe en enkelt af de mange taler, der blev holdt. Nemlig velkomsttalen på Duborg-Skolen. Den blev holdt af en elev, Johanne Juul Olsen, der endda selv havde skrevet talen, som gjorde et stort indtryk på dronningen.

Johannes tale til Dronningen

Foto: Martin Ziemer

Deres majestæt.

Jeg vil gerne takke dem på vegne af eleverne for at besøge os her på Duborg-Skolen. Vi har længe set frem til deres besøg, og håber, at de fortsat vil nyde deres ophold i det sydslesvigske.

I 2020 fejrer vi 100-året for genforeningen mellem Sønderjylland og Danmark. Det er en begivenhed, jeg personligt ved, beskæftiger mange af mindretallets borgere. Det vil nemlig sige, at vi kan fejre 100 års godt naboskab, hvor modsætninger og stridigheder har udviklet sig til fælles værdier, et unikt kulturelt fælles-

Foto: Tim Riediger

skab og ikke mindst næstekærlighed på tværs af landegrænser og sprog.

I samfundsfagstimen lærer vi om Bundestag såvel som Folketinget, når vi har fødselsdag står der Dannebrog på bordet, men der bliver råbt 'Alles gut'. Og når det bliver december, skal der drikkes Glühwein og danses om juletræet.

I aftentimerne ser vi både Bundesliga, Brøndby og beundrer det danske landshold, når de vinder VM. For her er det nemlig ikke kun jer nord for grænsen, der jubler, når den danske landsholdsspiller Mikkel Hansen scorer. Nej, vi er

lige så meget med, som alle dem, der har dansk postnummer - og det kan vi lide.

Vi unge vokser op i et miljø med en hverdag, hvor to kulturer bliver rørt op i en skål, æltet og pisket, formet og smurt - og til sidst bagt i den kæmpe ovn, der hedder Sydslesvig.

Ovenpå bliver der strøet lidt krymmel, det vil sige alt det unikke, det karakteristiske og ikke mindst det, det vil sige at være sydslesvigsk - nemlig at man tager det bedste fra to kulturer og tilføjer lidt ekstra.

Fordi det er, hvad Danmark er for os - ikke en bopæl eller adresse, heller ikke

en regering eller et kongehus eller for den sags skyld et simpelt naboland - nej.

Danmark er et sted, som vi danske mindretalsborgere kan kalde hjertehjem.

Et sted, der giver os tryghed, muligheder og som favner os med gavmildhed og åbenhed, som jeg ved, vi sætter stor pris på.

Det er ikke vores fysiske hjem, men man nærer en vis længsel og lyst efter det danske, som kan kendetegnes ved at man i sit inderste ved: Her hører jeg også til.

Tak!

Johanne hyldet af Dronningen

Foto: Martin Ziemer

Efter talen kom hofchefen til Johanne og bad hende komme med hen til dronningen, der meget gerne ville tale med hende.

Dronningen roste talen, der havde gjort et stort indtryk på hende, og dronningen ville meget gerne vide, om hun selv havde skrevet den. Det kunne Johanne bekræfte, at hun havde.

Senere under besøget er dronningen vendt

tilbage til denne tale med bl.a. denne bemærkning:

»En af de ting, jeg især vil bringe med mig hjem, er en tale, som Johanne, en 18-årig elev på Duborg-Skolen, holdt. En smuk tale, så elegant, så varm. Den kom fra hjertet og er en af de bedste, jeg har hørt,« lød dronningens hyldest.

Også medierne – både danske og tyske - har lagt mærke til dronningens ros, og det har medført, at Johanne Juul Olsen er blevet et yndet »interview-offer«.

Imedens forsøger Johanne at koncentrere sig om skolegangen og den forestående studentereksamen!

Vi ønsker Johanne al mulig held og lykke fremover.

wh

Skt. Knudsgildet præsenterer sig.

af
oversekretær for Skt. Knudsgildet
Erik Jensen

I det mindste en gang om året bliver flensborgerne opmærksomme på Skt. Knudsgildet – byens ældste institution. For hvert år den 25. juni præges gadebilledet for en stund af gildebrødrenes optog fra Borgerforeningen via Rådhuset til Skt. Knudsborg bag ved den gamle Mølledam ved “Hillig-Waterkilden”.

Der bliver lagt mærke til optoget, når en karet i spidsen for hen ved 70 herrer med faner forrest – alle iført kjole og hvidt og høje hatte – drager gennem byens centrum. – Og skulle en eller anden ikke være vågen på det tidlige tidspunkt af dagen, vækkes den pågældende med sikkerhed ved de hyppige brag fra den lille salutkanon, der danner bagtroppen i optoget. Med de høje hatte hilser gildebrødrene de morgenduelige borgere, og vi glæder os over de mange, der smilende hilser tilbage, ikke mindst de steder, hvor der i dagens anledning flages med Dannebrog for gildet. Gildebrødrene bliver modtaget

på Rådhuset, og det markerer Gildets samhørighed med byen og dens styre. Nogle mindes måske, at Gildet engang i fjerne dage var så indflydelsesrigt, at det bestemte byens politik. Et eksempel på Gildets store indflydelse fremgår af Flensborg Bys stadsret fra 1284, hvor man kan læse, at det var gildets oldermand, der var byens borgmester.

Men lad os skue tilbage.

Skt. Knudsgildet er opkaldt efter Knud Lavard. Han var søn af Kong Erik Ejegod, som var dansk konge 1095-1103. Da denne drog til Det hellige Land på pilgrimsfærd, blev hans bror Niels konge 1104-1134. Kong Niels udpegede i 1115 sin ganske unge brorsøn Knud til at vogte Danmarks sydligste egne, med titlen hertug af Sønderjylland.

Knud skabte et såkaldt værnegilde, hvis medlemmer støttede hinanden i tider, hvor den sociale og den almindelige sikkerhed ikke var så udviklet som i et

moderne samfund. Det gav ham tilnavnet 'Lavard', brødgiver, jf. det engelske 'lord'. Men andre tronarvinger ville ham til livs, og hans fætter Magnus snigmyrdede ham i Haraldsted Skov (ved Ringsted) den 7. januar 1131.

Knuds søn Valdemar, som vi nu kalder Valdemar den Store (konge 1154-1182), var klar over, at en helgenkåring af faderen ville have stor betydning for hans egen kongemagt. Dette skete allerede i 1169, blot 38 år efter hans død. Skt. Knudsgildet regner den 25. juni 1170, hvor Hertug Knud Lavard ved en stor messe blev skrinlagt i Valdemarernes kirke Skt. Bendts kirke i Ringsted, som sin fødselsdag. Derfor kan Skt. Knudsgildet i 2020 markere sin 850-års fødselsdag.

På den dag fejrer vi det Store Adelgilde, hvor vi som nævnt har vores store optog gennem byen. Gildet har til dagen indbudt danske og svenske gæster og ligeledes repræsentanter for nogle af de tyske skydeselskaber, f.eks. Flensborgs Nikolaigilde og Lyksborgs Friedrichsgarde, samt repræsentanter for mindretallets danske organisationer.

På denne dag finder vi desuden Gildets Majestæt. Det bliver den skytte, der afgiver det bedste skud. Skydesporten er et af Gildets formål. Broderskabstanken er imidlertid helt central for det gamle ærværdige gilde. Den udvikler sig gennem det hyppige samvær, idet vi hen over sommerhalvåret mødes en gang om ugen og desuden har sammenkomster, således, at der året rundt er lejlighed til at mødes, hvis vi ser bort fra et par ferieuger i juli/august.

Skt. Knudsgildet er ikke en loge, der foregår ingen mystiske ting, men vi har regler om bordskik, om gildepåkledning (normalt blå blaser med gildenål, kun kjole og hvidt med høj hat til De to Adelgilder) og om hvorledes vi bør omgås hinanden. Vi har (endnu?) kun medlemmer af hankøn, men til andre arrangementer og til vores fester inviterer vi også vores koner og afdøde brødres enker. Til festerne regner vi foruden grundlæggelsesdagen også Knud Lavards fødselsdag den 12. marts og Frederik den VII's fødselsdag den 6. oktober.

Det Ordentlige Adelgilde på datoen den 7. januar, Knud Lavards dødsdag, afholder vi dog alene. Det er hvert år en central dag i vores kalender. Den er viet til mindet om hedengangne brødre og broderskabstanken, der er central og levende i Gildet. Vi får et

nytårsbudskab fra Gildets Oldermænd og mindes de hedengangne brødre, mens en pokal fra 1721 går fra broderhånd til broderhånd. Det er en højtidelig aften, hvor Gildet samler sig om sig selv. Udover broderskabet har man et socialt engagement i det omfang denne opgave kan løftes af de knapt 80 brødre.

Kredsen af gildebrødre udgøres af nationalt bevidste danske borgere - uanset statsborgerskab. Gildets sprog er dansk og takket være de nævnte kontakter er vi med til at gøre Sydslesvig kendt i Danmark og i Skåne, Halland og Blekinge, hvor de ni endnu eksisterende svenske Knudsgilder er hjemmehørende. Vi har også god kontakt til Skt. Knudsgildet i Ringsted, der blev genskabt for en snes år siden. Hertil kommer danske venskabsgilder, typisk selskaber, der som vi dyrker skydesporten. Det drejer sig om Gilder fra Aalborg, Århus, Horsens og Haderslev samt Det kgl. Københavnske skydeselskab og danske broderskab. Gensidige besøg styrker disse forbindelser.

Med Knud Lavard som Gildets navnepatron har det historien igennem været væsentligt for Gildet at være knyttet til det danske kongehus. Et højdepunkt i den vanskelige tid i midten af 1800-tallet, hvor brydningerne mellem dansk og tysk var store, var Kong Frederik VII's nære forbindelse til Gildet, ja, ligefrem venskab med daværende Oldermænd Johan Jes Kruse. Både Kongen og brødrene nød det gode samvær, og der var aldrig tvivl om, hvor Skt. Knudsgildet stod i den nationale strid.

Den dag i dag er Gildets relationer til kongehuset tætte. I 2007 optoges Prins Henrik som æresbroder og blot fem år senere i 2012 blev HKH Prins Joachim til Danmark optaget som æresbroder, og vi har nydt godt af hans besøg to gange. Selv om Skt. Knudsgildet ikke direkte indgik i Dronning Margrethes tætte besøgsprogram denne gang, betød besøget meget for Gildet, og adskillige brødre var stærkt involveret i programmet.

Huset Skt. Knudsborg i Munketoft har været gildets hjemsted siden 1844 under tidernes omskiftelighed, afbrudt af krigene 1848, 1864 og to verdenskrige. I dag fremstår "borgen" som en moderne restaurant omkring den traditionsrige gildesal, der naturligt præges af gildets liv og af de mange minder om personligheder i gildet. Frederik VII's portræt springer i øjnene ligesom de to gamle faner indrammet bag glas, en fra 1759 skænket af Frederik V og en fra 1859 skænket af Frederik VII. Gildet har endnu en kongelig fane, skænket af Frederik IX i 1959. Den indgår i optoget og pryder rummet, når vi samles der

på festdage. De tre store kongelige våbenskjolde er skabt af Siegfried Fuhrmann, selv broder i Gildet. Senest har Gildet fået en Knud-Lavard-gade som går fra Nikolaigade til Rismøllegården, mellem Søndergårdender og Holmen, hvor gildets ældste stenhuse lå ved Holmen 45. Senere, ca. 1445, flyttede det til en placering ved siden af det daværende rådhus i begyndelsen af Storegade, omtrent der hvor McDonald nu har til huse. Og som tidligere nævnt i 1844 til Munketoft.

Dengang boede Gildet centralt svarende til dets betydning. På en måde kunne man drømme om en hel boulevard til gildet, men lad os være beskedne og præge vores by på hver Knud Lavards dag 25. juni - som i alle tidligere år.

*Erik Jensen
Oversekretær for Skt. Knudsgildet*

Gitte Hougaard-Werner er ny formand for SSF

Ny formand for Sydslesvigsk Forening (SSF) er 48-årige Gitte Hougaard-Werner fra Egernførde.

Hun afløser Jon Hardon Hansen, der har været formand for det danske mindretals kulturelle hovedorganisation siden 2013. Ved kampvalget på SSFs landsmøde i Husum fik Gitte Hougaard-Werner 94 af de delegeredes stemmer, mens 74 stemte på Jon Hardon Hansen, der er præst på Sild.

Gitte Hougaard-Werner fra Egernførde er ny formand for Sydslesvigsk Forening.

Gitte Hougaard-Werner er lærer og til daglig leder af Vestermølle Danske Skole i det sydlige Sydslesvig. Hun har været næstformand for SSF siden 2013 og har repræsenteret SSF i Det Sydslesvigske Samråd. Desuden er hun medlem af tilsynsrådet for Flensborg Avis og varetager tillidshverv i flere danske mindretalsforeninger. Gitte Hougaard-Werner er gift og har en voksen søn på 22 år.

Efter valget af Gitte Hougaard-Werner til ny SSF-formand er Kirsten Weiss blevet valgt til ny 1. næstformand. Steen Schröder blev genvalgt som 2. næstformand. Ny 2. bisidder er Jørn

Fischer fra Frederiksstad. Han afløser Annette Neumann, der har valgt at stoppe i SSFs øverste ledelse. Femte medlem af forretningsudvalget er 1. bisidder Kirsten Futtrup, der ikke var på valg i år.

Sydslesvigsk Forening er det danske mindretals kulturelle hovedorganisation og organiserer dets græsrodsarbejde i 67 lokalforeninger i hele landsdelen.

Med ca. 16.000 medlemmer er SSF den største danske forening syd for den dansk-tyske grænse. Udover det danske arbejde i lokalsamfundene organiserer SSF blandt andet 100 professionelle kulturarrangementer med danske kunstnere i Sydslesvig, driver en række kulturinstitutioner og repræsenterer det danske mindretal i mange sammenhænge.

SSF omfatter også 22 selvstændige tilsluttede danske foreninger med mere end 13.000 medlemmer. I alt omfatter det danske mindretal ca. 50.000 mennesker i den gamle danske landsdel Sydslesvig, der hører til Tyskland siden krigen i 1864.

GH

Slesvig-Ligaens “barn” - Risby Danske Skole

Det er med stor bekymring blandet med vemod, at vi ser på skolesituationen i Sydslesvig, der for tiden er præget af økonomiske overvejelser, der indebærer, at en række små skoler muligvis lukkes og elever overflyttes til de større naboskoler.

Vi har stor forståelse for, at der må gøres økonomiske overvejelser, at skolestrukturen måske skal ændres for at få det hele til at gå op i en højere enhed, men skal det absolut betyde, at de for mindretallet betydningsfulde kulturcentre, de små danske skoler, eventuelt skal lukkes? Er prisen ikke alt for høj? Risby Danske Skole er den eneste danske skole på halvøen Svans. Hvis den lukkes, frygter vi, at det danske mindretal virke på Svans også vil lukke ned med tiden, sådan som vi har oplevet det så mange andre steder, hvor den danske skole er blevet lukket.

Da fhv. skoleinspektør Niels-Jørgen Hansen trådte på talerstolen på Sankt Knudsborg i Flensborg den 6.11. 2019 for at takke Slevig-Ligaen for hæderslegatet, gik han også ind på Risby Danske Skoles nuværende situation. Vi har fået tilladelse til at offentliggøre talen i nedenstående uddrag. I næste udgave af Thyra's Vold vil vi gå nærmere ind i strukturdebatten vedrørende de danske institutioner i Sydslesvig.

Redaktionen

Da jeg blev ansat på Risby Dansk Skole i 1982, var skolen en grund og hovedskole med elever på 1.-9. klasse. Der var vel ca. 60 elever. Noget af det første jeg fik at vide, var jo selvfølgelig noget om skolens historie. Den blev bygget i 1954 af Slesvig-Ligaen.

Dengang ville Skoleforeningen ikke høre om skoler syd for Slien. Det var Slesvig-Ligaens tidligere formand Peter Kragelund, der var manden, der samlede penge ind til skolen.

I 1954 blev den 1. del bygget, men allerede 2 år senere måtte den udvides.

I dag er der 22 elever i Risby. I 1995 blev der jo fællesskole på Jes Kruse Skolen, så fra dette skoleår blev Risby en grundskole, og jeg blev leder.

Jeg lærte hurtigt, at skolen ikke kun var en skole, men også et samlingssted for mindretallet i Risby. Der blev holdt SSF, SSW møder og fester. Risby

UF holdt til på skolen med bordtennis og skydning, og der blev spillet håndbold på skolens sportsplads om sommeren og i den tyske sportshal om vinteren. Selv kirken havde et alter gemt bag skabe i et af klasseværelserne. Ja det var faktisk også her, der blev skudt.

Det var gennem Risby UF jeg først mødte det danske mindretal, da jeg begyndte at spille håndbold. Sproget var tysk, så det fik jeg også lært. Sådan var det på mange af de små skoler i Sydslesvig dengang. De var midtpunktet for det danske mindretal. Det var her man mødtes og plejede det danske mindretal, selv om sproget ikke altid var dansk, men det kunne man lære på danskkurser, der

blev holdt i vinterhalvåret. Skolen var altså også et forsamlingshus, og det var ret naturligt dengang. Da jeg startede, var omdømmet nok ikke det bedste, hvad skolen angår. Vi fik mange elever udefra landområdet, da man mente, at de der gik på skolen ikke ville klare en alm. skole. Dette har heldigvis ændret sig.

Hurtigt opdagede jeg også, at når man var på en lille skole, så deltog man aktivt i det danske arbejde. Jeg startede som kasserer i SdU's hovedkreds i Rd-Egerf, sådan hed det den gang. Her sad der en del folk fra de mindre skoler, men der var næsten ingen fra de store skoler. Som lærer fik man jo også et ekstra beløb, nemlig Sydslesvig tillægget. Dette er afskaffet i dag, vel fordi det ikke er naturligt, som lærer at deltage i mindretals arbejdet i dag. Dette gælder dog heldigvis ikke for alle, da jeg tit i dag møder lærere der deltager aktivt i mindretalsarbejdet.

Hvordan ser det så ud i dag? Der er ikke helt så mange små skoler mere. Nogle er blevet lukket. En del af dem, fordi der ikke var elever nok, og forældrene ønskede en anden skole. Disse steder viste det sig hurtigt, at hele mindretallet omkring skolen faldt fra hinanden. Hos os har vi oplevet det i Karby. Her lukkede skolen, og 2 år senere var der ikke noget mindretal mere. De gik så til Kappel eller Egernførde. Så de små skoler har en ret stor

betydning for mindretallet. De små skoler ligger som regel noget væk fra Flensborg, hvor man ikke har de samme problemer.

Passende kan vi i dag læse overskriften i FLA. »Fællesrådet skal snart træffe tunge beslutninger«. Hvordan kommer fremtiden til at se ud?

Det bliver ikke let, da der jo flere gange bliver nævnt, at de små skoler er dyre, så her kan der spares. Fællesrådet har jo indtil nu besluttet sig for den solidariske vej, hvor alle sparer, grønthøster metoden, som også nogen kalder den. Indtil nu har man fulgt den vej, men måske mærker de store skoler også mere, at det også rammer dem hårdt, så hvem ved om fællesskolerepræsentanterne fra de store skoler, stadig er med på ideen. Men en ting er stadig, efter min mening sikkert. Mindretallet i områder, hvor der er en lille skole, bliver

også truet, hvis den lille skole lukker. Efter min mening går de små skoler en svær fremtid i møde.

Til sidst lige lidt om situationen i Risby. Skolen er her også lukningstruet. Vi har i de sidste 4 år haft lidt svært ved at holde et stabilt elevtal. Det største problem er, at vi ikke har nogen børnehave. Vi har en børnehave i Egernførde. Den deler vi med Jes Kruse Skolen. Forældrene her har de sidste år valgt, at deres børn skal følge den store gruppe, som jo går til Jes Kruse Skolen.

Det er ligeledes blevet sådan, at forældre ønsker sættes over skoledistrikter, men de tager stadig imod Risby UF's idræts-tilbud for de små.

Før i tiden var man ikke så mobile, så der blev man i skoledistriktet.

Siden 1. november har skolen fået ny leder. Her prøver man noget nyt, da det er viceinspektøren på Jes Kruse Skolen, der er blevet ansat som leder. Dette kunne jo måske være en vej for at »redde« Risby. Hvem ved, om man ikke kunne flytte elever lidt frem og tilbage alt efter, hvor de kunne have brug for hjælp. Vi har før haft elever fra Jes Kruse Skolen, da de havde svært ved at klare sig på en stor skole. Det var faktisk en stor succes. Så hvem ved, måske er det fremtiden, og en lidt billigere løsning.

Niels-Jørgen Hansen

Om Vyk Danske Skole i 2019

Vyk Danske Skole er en af de to ø-skoler, som ligger ude i Vadehavet, og et kendetegn er, at der er en lang vej fra Før til resten af Sydslesvig. Man kunne næsten sige

»Udkantssydslesvig«

for at bruge et moderne nordisk ord. Men vi føler os nu alligevel som en del af mindretallets helhed, selv om det kræver mere tid til møder og forsamlinger, når de foregår på fastlandet. Og så er vi jo lille. Meget lille. Sådan har det altid været på Før. Jeg tror hele mindretallet på øen, med alle foreninger og alle medlemmer samt skolen kommer op på måske omkring 150 personer. Det gør at skolen er midtpunktet og primus motor for mange aktiviteter og foreningsliv. Lige over på den anden side af gaden, hvor skolen ligger i Feldstrasse, står SSF's forsamlingshus.

Forsamlingshuset bliver også brugt af skolen, både til større arrangementer og til vores SFO.

Skolen er nu lidt over 70 år, og vi har forholdsvis mange elever for tiden. I dette skoleår har vi 21 elever fra anden til syvende

klasse. Ja, det er en sjældent undtagelse, at vi i år ikke har elever i både første og ottende klasse.

Ø-skolerne har lov til at beholde deres elever op til ottende klasse. Derefter flytter vores børn til Ungdomsskollegiet i Flensborg og fortsætter deres skolegang på Duborg-Skolen - i hvert fald som regel. Men selvfølgelig har vi efterhånden en del andre muligheder for vores børn. Enkelte elever fortsætter på Ladelund Ungdomsskole, vi har haft nogle elever, som senere gik til Tønder Gymnasium, mens andre har valgt at gå på en efterskole i Danmark. Antal elever har de sidste år været over 20. Sidste år 25, næste år 24 elever. Tendensen er vel nok, at det fortsætter, fordi vores lille Bør-

Vyk Danske Skole

Det Danske Forsamlingshus

nehave, Vyk Legestue, er godt fyldt med børn og delvis er der venteliste for småbørn. Det er vi selvfølgelig meget glade for i en tid, hvor man lukker skoler, og hvor Skoleforeningens økonomi truer de små skoler. Der skal nu lige siges, at ø-skolerne foreløbig er fredet efter den sidste strukturrapport, som kan læses på Skoleforeningens hjemmeside.

En lille skole betyder at man arbejder på lidt andre præmisser, end på en større skole. Jeg har ellers prøvet at arbejde på skoler med 800 elever over flere år, men på en skole med 20 elever kommer andre udfordringer. Største fordel er nok fleksibiliteten. Et lærermøde er meget hurtigt gennemført, og man kan hurtigt træffe beslutninger, hvis et kollegium består af 3 lærere. Største ulempe er nok den sårbarhed, en lille skole har. Når en lærer bliver syg, så er 30% af kollegiet væk, plejede min forgænger, Anders Marcussen at sige. Her skal der kort siges,

at Anders Marcussen døde alt for ung sidste år. Æret være hans minde. Han var skoleleder fra 2003 til 2014.

Aktuelt er vi jo optaget af vores fælles projekt UNG GENFORENING i uge 20 i 2020. Vi har foretaget os meget, vi vil nemlig besøge den lille skole på Christiansø, som ligger øst for Bornholm. En så stor rejse, har skolen aldrig lavet før.

Regelmæssigt kommer gæster og interesserede til Før for at

se på vores institutioner og høre lidt om mindretallet. Vi har desuden vores meget flotte Museum Kunst der Westküste (MKdW) her i Alkersum. Det er nu ti år siden det blev indviet, og selv Dronning Margrethe II. kom dengang til Før. Der er for eksempel en del Skagen-malerier i museet, der trækker på et dansk publikum. Men Vyk og dens promenade er altid en dejlig oplevelse, og hvert år kommer der over 50.000 feriegæster på besøg, indbyggertallet er kun ca. 8500. Lige nu er det ved at være mere stille på øen. Feriesæsonen er forbi og nu i slutning af oktober bliver dagene kortere og man planlægger allerede jul og den kolde tid. Selvfølgelig holder alle meget af vores danske juletraditioner med nisser, juleteater, julefrokost og hygge.

Vi ønsker alle en god juletid og et godt nytår 2019/2020.

Uwe Nissen

Vyk Danske Skole

ALBANIEN

- et interessant land

Berat - byen med de tusinde vinduer!

Albanien er kun et lille land på 28748 km² og ligger ved Adriaterhavet og har Italien som nært naboland. De andre naboer er Grækenland, Nordmakedonien, Kosovo og Montenegro. Indbyggertallet er nu på cirka 2.800.000, og heraf er 82 % albanere, resten er indvandrere fra andre lande, altså har landet forskellige mindretal, blandt andet også sintis og romas.

Vi - to ældre damer - fik den ide, at det kunne være spændende at besøge dette land. Tilbuddet var en rundrejse fra 28.05 til 04.06. 2019 med halvpension og overnatning i fem forskellige hoteller fordelt over hele landet, og prisen pr. person var kun 699 euro (ca. 5250 kr.).

Udtur med udfordringer

Rejsen startede lidt besværligt, da informationen kom, at flyet, Adria Airways, lettede kl. 9.30 om morgenen fra Frankfurt, og

check-in var senest kl. 7.30. Togrejsen Kiel-Frankfurt var med i prisen, men at rejse med toget om natten var umuligt, altså måtte en overnatning i Frankfurt finde sted, hvad også lykkedes for 80 euro (ca. 600 kr.) for to personer.

Tidligt næste morgen gik det videre med en shuttlebus til lufthavnen, og efter et par timer landede flyet nær ved hovedstaden Tirana, hvor rejselederen Beni modtog os. Videre gik det til hotellet i Durrës, hvor lidt information blev givet

af Beni, og aftensmaden blev indtaget halvkoldt og med dyr vin dertil.

Historieundervisning i bussen

Næste morgen gik turen mod byen Berat, og mange timers buskørsel skulle holdes ud, men landskabet var smukt, enormt grønt overalt med mange agaver.

Beni fortalte, at disse var importeret fra Spanien og plantet, for at ingen fjendtlige faldskærmssoldater i krigstiden skulle lande, da det er farligt at

En rejse til Albanien

synke ned på agavernes skarpe tjørne. Desværre har de bredt sig meget i visse områder, og den oprindelige natur er delvis forsvundet. Ud over det er der også blevet bygget mange små bunkere til soldaternes beskyttelse.

Albanien har en blakket fortid. Indtil 1912 besat af tyrkerne, befriet af Ismail Qemali, i 1. verdenskrig besat af grækerne, italienerne, serberne, montenegroerne og østrigerne. 1920 blev første egen regering dannet, men blev i 2. verdenskrig besat af italienerne og tyskerne indtil 1944. Fra 1946 til 1985 regerede diktatoren Enver Hoxha det rent kommunistisk, og han sluttede union med UdSSR og Kina. Uro, strejker og oprør var dagliglivet i denne periode, og først i 1992 blev det første demokratiske parti valgt. I 1997 styrtede statssystemet sammen, og først i 1999 kom en ny forfatning, der har et lidt mere solidt system.

Berat blev nået, en ganske speciel by med navnet »Byen med de 1000 vinduer« (se titelfoto). 1851 blev byen delvist ødelagt ved jordskælv, og de nye huse fik disse mange vinduer og hører nu til Unescos verdenskulturarv. Trods opfordring nåede ingen at tælle de mange vinduer. Et etnografisk museum blev også besøgt.

Videre gik det til Vlorë, en ret stor havneby, hvor der kun er 90 km's afstand over havet til Italien. Her er store olivenplanter, der med eksport til

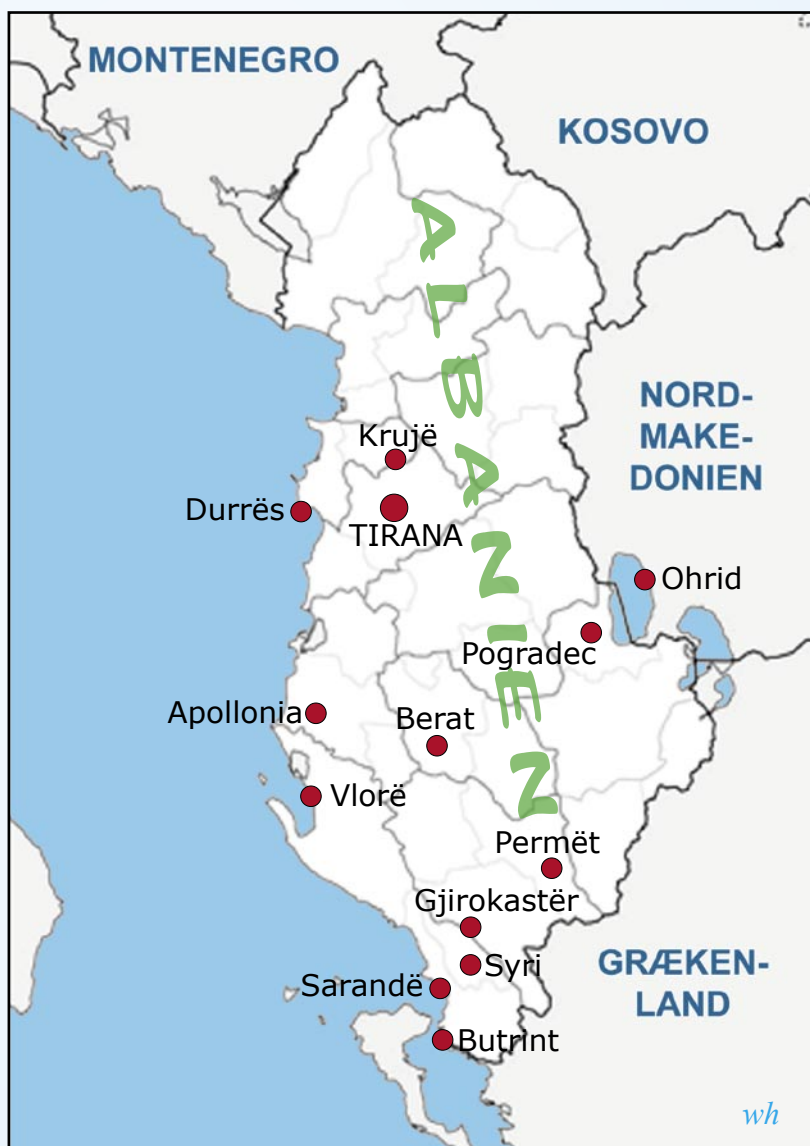
udlandet er med til at hjælpe landets økonomi. Også olie og gas er fundet her i området og gør sit til, at landet hermed faktisk er selvforsynende. Ud over det er stranden syd for byen et kendt badeested, men endnu mest for albanerne. God mad og dyr vin på hotellet.

Et historisk højdepunkt

Tredje dag var målet Butrint, den sydligste by på halvøen med samme navn, der ligger

tæt ved grænsen til Grækenland. På vejen derhen langs kysten vokser der citrontræer, palmer, figen-, mandel-, eukalyptustræer og utallige krydderier. Butrint hører også til Unescos verdenskulturarv og er et højdepunkt på denne rejse, i hvert fald for historisk interesserede personer. 1928 begyndte efterforskningen, men på grund af vanskelige tider startede man først i 1970'erne.

Guiden førte os rundt og fortalte hele historien, der startede

århundrede før Kristi fødsel med en bymur om Akropolis, teateret, gymnasiet og templet.

Det blev også nævnt, at Julius Cæsar brugte området som militærbase. Det mest imponerende var amfiteateret, busten Venus, mosaikkerne og meget mere.

Hele området er på godt 4 hektar, og man blev træt af at vandre, stå stille og høre efter, men alligevel var det anstrengelsen værd. Derefter kørsel til hotellet i Sarandë.

Sarandë er en smuk by med fine sandstrande, kendt som en rigtig badeby og også omgivet af høje bjerge. Man kan herfra sejle til den græske ø Korfu, der ligger i det Joniske hav.

En tur gennem »urskoven«

Videre gik det til Syri i Kaltër, et henrivende landskab, ja, egentligt en urskov, hvor en kilde sprøjter glasklart turkis-

farvet og 12 grader varmt vand op af jorden. Bække og små søer med søanemoner giver et rigtigt idyllisk indtryk og har fået navnet »Det blå øje«. Ind i bussen igen og videre til Gjirokastrë, der ligger mod øst og også er kendt for at være et højdepunkt på denne rejse. Den har fået to navne: »Byen med 1000 trin« og »Stenbyen« og kom i året 2005 på listen over UNESCOs verdenskulturarv på grund af dens enestående arkitektur. Man kan betragte en mystisk virkende borg i ca. 500 meters højde, og mange mærkeligt og forsvarsagtigt byggede huse og brostensanlagte gader er at beskue. Diktatoren Enver Hoxha er født her, og det samme er forfatteren Ismail Kodarës, kendt for romanen »Kronik af sten«. Området er også kendt for sin vinproduktion. Overnatning i Përmet.

Byen Përmet har ikke meget at byde på, bortset fra moskeer og en protestantisk kirke, men området er et vinland, hvor man kan betragte de frodige vinmarker med vinstokke. Et besøg hos en vinbonde var planlagt, hvor rød- og hvidvin blev serveret sammen med lidt spiseligt. Rødvinen var udmærket, men smag efter behag var de flestes mening, og den store mængde blev ikke købt, selv om området er kendt som det bedste vindistrikt i Albanien.

Ikke alt i Albanien er positivt

Videre gik det til Apollonia. Denne antikke by har en lang historie, som blev fortalt af guiden under rundvisningen. Mange ruiner fra bygninger, templer og monumenter blev beskuet, man mener, at kun 10% af området er udgravet, og arkæologer er stadigvæk i gang.

På den lange tur, ca. 220 km, til Pogradec, der ligger ved grænsen til Nordmakedonien, fortalte Beni en masse om livet i Albanien, og det var ikke det mest positive.

Der er pligtig skolegang, men 5 - 10 % går slet ikke i skole, det er mere rentabelt at arbejde, og der er ingen kontrol og det slet ikke hos bønderne i bjergområderne.

Der er fri religionsudøvelse, 40 % skulle være ortodokse kristne og ca. 60 % muslimer, og i disse procenttal ligger også andre trosretninger. Nøjagtige

tal kendes ikke. Ikke ret mange muslimer går om fredagen i moskeen, og det samme er tilfældet med de kristnes kirkegang om søndagen.

Der drikkes alkohol efter lyst og formåen. Ramadan er uden betydning. Koranens regler holdes ikke.

Af befolkningen bor godt 80% i ejerlejligheder eller egne huse, og de fleste firmaer er også private. Hvor pengene er kommet fra, det er også uvist. Mange har arbejdet i udlandet og har investeret i bygninger i hjemlandet, og en vis sum er også tjent ved narkotikasmugling eller andre kriminelle sager som beskyttelsespenge, altså mafiastruktur. Også valgsystemet er dårligt, selvom det skulle være demokratisk. Der er korruption overalt, såvel i regeringen som i justitsvæsenet. Beni havde ikke nogen god mening om sin egen stat, selvom det dog var meget bedre end den tidligere kommunistiske tid. Han håbede på fremgang, nu hvor Albanien er blevet medlem i Nato, Uno og en del andre råd. Det er planlagt, at landet i 2024 skal med i EU.

Det var G. W. Busch (USA), der sørgede for, at landet kom med i Nato, og en større statue af ham står i dag i Albanien.

Et andet problem i landet er også, at al landbrugsjord efter ophævelse af det kommunistiske system med fælles jorddyrkning blev fordelt således, at hver bonde fik ca. 2 til 3

hektar jord til eget brug, og heraf er det svært at leve. Man ser overalt smalle, korte marker, hvor bønder med leen eller ganske små traktorer slår græs, der så bliver sat op på høstative med plastik over mod regn eller med forken bliver ladet op på vognene trukket af æsler eller ponyer. Det samme sker med kornhøsten, altså sådan som det var i andre europæiske lande for 100 år siden.

En tur over grænsen

Efter at have overnattet i Pogradec, der ligger tæt ved grænsen til Nordmakedonien, kørte bussen langs med Ohridsøen, der sammen med de to Prespasøer forbinder landene Albanien, Nordmakedonien og Grækenland med hinanden.

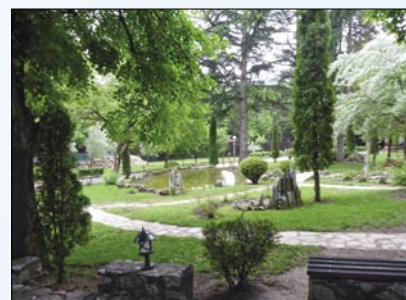

Søerne er kendt for deres dyblå farve, der fascinerer en og er omgivet af et vidunderligt bjerglandskab, der har en højde op til 2000 meter. En 27750 hektar stor nationalpark med al mulig fauna og flora er fra 1980 også under Unescos verdensnaturarv. Virkeligt et besøg værd.

Målet var byen Ohrid, der ligger i Nordmakedonien, men først skulle vi over grænsen, og

det tog sin tid. Alle pas skulle afleveres til grænsepolitiet, der forsvandt med dem i lang tid. Flere blev ret urolige, men passene kom tilbage, og bussen kunne køre videre. Her så man flere ret fattige områder med forfaldne gårde og huse, og så havde byskiltene naturligvis kyrilliske bogstaver.

Ankommet til Ohrid førte en guide os efter en lang vandretur til et berømt kloster, der desværre var lukket, men udefra blev det beundret, og dets historie blev fortalt.

Den sidste del af dagen druknede i regn, og nu gik det tilbage over grænsen til Pogradec, hvor aftensmaden blev indtaget.

Tilbage til Durrës

Næste morgen var ruten nu retning Tirana, og 140 km skulle køres. Byen har i alt ca. 900.000 indbyggere, og den blev først i året 1920 udnævnt

til hovedstad. Først en sightseeing i bussen, hvor alle berømte og beskuelsesværdige objekter blev forklaret. For meget at nævne alle.

En moderne by i udvikling, den er farveprægtig og ren overalt. Der blev fortalt, at der fandtes slumkvarterer, hvor alt så ganske anderledes ud, og hvor vand og strøm ikke altid kunne benyttes som ønsket.

Derefter en spadseretur i centrum, hvor den kendte Skanderberg-plads blev betragtet. Mere var planlagt, men en del gik ikke med, da dagen druknede i regn, og en restaurant var trøsten.

Videre gik det til Krujë, der ligger godt 30 km nord for Tirana, Denne er en ren turistby, hvortil alle strømmer for at se borgen,

rester af fæstningsanlægget med vagttårnet, også rester af en gammel moské og ba-deanstalt var at se, alt bygget for mange århundreder siden. Selvfølgelig en basar, hvor alt kan købes, blot skulle man vide, at visse ting var »Made in China».

Tilbage til Durrës, hvor sidste overnatning fandt sted i samme hotel som første nat, og igen blev der budt på kold »varm» mad.

Hjemrejse

Dagen efter hjemrejse til Tyskland.

Men før det lakker mod enden endnu lidt information. Sproget i Albanien er egentligt indogermansk, men gennem årene flettet sammen med andre. På Balkanhalvøen taler godt

6 millioner dette sprog i dag, dog med forskellige dialekter. Arbejdsløsheden er på ca. 16 %, men stigende. Valutaen er Lek med stor inflation. 1 Euro (ca. 7,50 kr.) godt 140 Lek. Albanien er et jordskælvramt land. Den 22.09.19 igen med en styrke på 5,8 og det netop i Tirana og Durrës, hvor vi var. Vi var heldige med tidspunktet.

Til allersidst lidt om rejselederen Beni og chaufføren. Første var udmærket og talte godt og forståeligt tysk. Chaufføren var beundringsværdig, klarede i bjergene de smalle veje uden værn med dyb afgrund til den ene side, her var det bedst at lukke øjnene.

Tekst: Anne Oesterle

Foto: Karin Diercks-Asmussen

Hans Christian Davidsen:
Danmark syd for grænsen.

En kulturguide til Sydslesvig (Hovedland 2019)

Anmeldt af Hans Jørgen L. Larsen

Det er en bog, der fortæller godt om Sydslesvig; det er en bog skrevet af en forfatter, der gerne vil fortælle en bred læzerskare i Danmark og såmænd også sydslesvigere om udvalgte mere eller mindre kendte steder i Sydslesvig; steder som har optaget forfatteren og som på den ene eller anden måde er forbundet med det danske. Nogle gange er der dog tale om en noget perifer forbindelse mellem et sted og så det danske bortset fra at besøgsstedet ligger i Sydslesvig. Det gør dog ikke så meget, for der er tale om en personlig og velskrevet fortælling om Sydslesvig af en forfatter, der nærer en stor kærlighed til området. Hans Christian Davidsen er sønderjyde og er nu kulturredaktør ved Flensborg Avis.

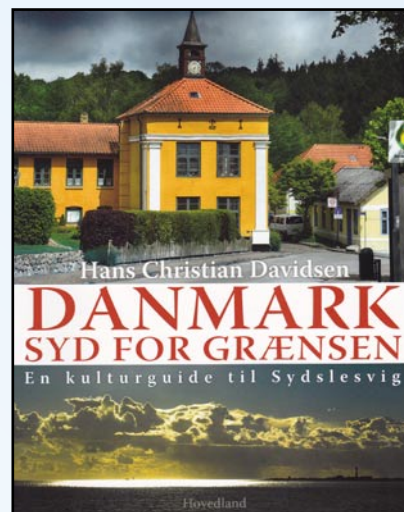
Bogen er således ikke en traditionel guidebog til Sydslesvig, men en personlig fortælling om udvalgte steder i Sydslesvig. Det er tydeligt at forfatteren holder af sit emne, som jo er at fortælle gode og til tider gribende historier om udvalgte steder i Sydslesvig og samtidig at forsøge

at give læseren et rids af Sydslesvigs historie op gennem tiderne.

Han har valgt en fortællestil, hvor han fletter den sydslesvigske historie ind i sin fortælling om et besøgssted. Et af afsnittene i bogen handler f. eks. om Weihnachtshaus Husum, og her vil læseren tænke, at her må forbindelsen til det danske og Sydslesvigs historie ikke være så indlysende men den er der, læs selv!

Der er flere steder tale om medrivende fortællinger om steder forbundet med menneskelige lidelser og tragedier som f. eks. fortællingerne om koncentrationslejrene i hhv Ladelund og Husum-Schwesing og i beretningen om Synagogen i Rendsborg.

Det lykkes for forfatteren at holde den gode fortællestil gennem næsten hele bogen. I et enkelt kapitel: »Grønt græs på den anden side« om musiklivet falder han dog til den mere traditionelle stil i en guidebog; kapitlet bliver mere til en opremsning end til en personlig tilgang til stoffet.

Bortset fra dette kapitel vil bogen efter anmelderens mening helt sikkert kunne være af interesse for den almene læser.

Bogen rummer meget og formidler det på en letlæst måde. Jeg savner dog et regulært og mere anvendeligt kort, der kan bruges af den læser, der ønsker at bruge bogen, som en rejsefører til bogens kultursteder, end de kort, der er trykt ved hvert afsnit. Bogen er rigt illustreret med gode og velvalgte billeder.

Bogen kan anbefales både de, der ikke kender så meget til Sydslesvig og som ønsker at få en god indføring til områdets mangfoldighed og de, der ønsker at blive endnu klogere på Sydslesvig hvad enten man bor i Danmark eller i Sydslesvig.

Hans Jørgen L. Larsen

DET SYDSLESVIGSKE JULEMÆRKE 2019

Julemærkerne er i år tegnet af Marit Beckmann. Hun er fuglemaler med eget atelier i Løgumkloster. Motiverne udspringer derfor af marskens rige fugleliv, og hver fugl har fået sit eget mærke, så de er lette at genkende. Hele arket virker levende, og man kan næsten høre vingernes susen og dyrenes vilde skrig indrammet af efterårets brune farver. Der er ingen nissehuer, højest røde næb. Pyntegrønt er denne gang erstattet af marskens storslåede landskab. Den grønne farve indrammer dog de 32 mærker og varsler julens komme.

1 ark med 32 mærker koster 30 kr. / 4 EUR og kan købes i SSF sekretariater i Flensborg, Nibøl, Slesvig, Husum, Egernfærde, Rendsborg og Tønning. og online via SSF's hjemmeside:

www.syfo.de

Slesvig-Ligaens medlemmer kan desuden købe julemærket hos foreningens formand, Horst-Werner Knüppel, Tlf. +45-20151687. E-mail: horst.wj.knueppel@gmail.com

THYRAS VOLD - udgivet af Slesvig-Ligaen

Højgårdvej 2, Sædding, DK-6900-Skjern, tlf. (+45) 2015 1687

e-mail: horst.wj.knueppel@gmail.com

Bankkonto: Sydbank 8065-1039275

REDAKTION

Anne-Margrete Jessen (ansvarshavende redaktør), Haferstiege 20, D-24941 Flensburg, - e-mail: amjess@aol.com - tlf. (+49) 461-8400724

Horst-Werner J. Knüppel (formand), Højgårdvej 2, Sædding, DK-6900 Skjern - e-mail: horst.wj.knueppel@gmail.com

Anne Oesterle, Alte Ziegelei, D-24214 Gr. Königsförde, - tlf. (+49) 4346 6406

Gunnar Hattesen - gunnar_hattesen@live.dk

Grafik og design: Willi Hansen • Tryk: Flensborg Avis

Afleveret til postvæsenet den 28. november 2019. • Stof til næste nummer af bladet senest den 15. marts 2020.

Følg også med på Slesvig-Ligaens hjemmeside: **www.slesvigligaen.dk**

ISSN 0902-707